

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOCENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena:
 Na celý rok --- 4 koruny -- hal.
 Na pol roka --- 2 " -- "
 Na štvrt roka --- 1 " -- "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
 Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
 Majiteľ a vydavateľ:
 JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 Sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa nazpáť nedávajú.

Nech žije dr. August Ochaba!

Po nerozhodnutej voľbe medzi kandidátom kresťanskej ľudovej strany dr. Michalom Dömötör a národniarom dr. Milanom Ivankom 19. marca 1907., vyvolený bol 3. apríla tohože roku za krajinského vyslanca pezinského okresu väčšinou «28 hlasov» dr. Milan Ivankom.

Pezinskí voličia, Michal Aszódy a súdruhovia napadli túto voľbu petíciou na krajinský snem a žiadali jej zrušenie.

Druhý posudzujúci výbor snemovne pojednával zadanú petíciu dňa 29. mája 1907.

Zástupca žalobníkov dr. Julius Moldoványi predložil pri tomto pojednávaní dokazujúce účiny vzťahujúce sa na **búrenie, násilnosť, hrozby**, k rozrušeniu národniarov v pezinskom okrese spáchané a žiadal

zrušenie pezinskej voľby.

Dr. Julius Moldoványi predložil úradnú zápisnicu správy uhorsko kráľovskej školy vincurskej v Prešporke, dľa ktorej pred voľbou vykonali celú viničnú sadbu voličov Dömötörovej strany Ignáca Fialu a Jozefa Wiegela; ďalej predniesol, že oba títo oškodení dostali viničné prúty zdarma od štátu, na čo z pomsty obom domy podpálili.

Predostrel viacej listov, v ktorých vyhrážali sa voličia Ivankovi, že voličom Dömötörovej strany vykorenia vinice a osobne ich napadnú.

Viacej než 200 svedkov oznámil zástupiteľ žalobníkov k dokázaniu toho, že pobúrení voličia národniarom vo všetkých obciach okresu pezinského, voličov Dömötörovej strany urážali rozličnými posmešnými menami, domy jejich za-

brízgali, obloky povybíjali, ako ku voľbe išli, ich napadli, na ceste pristavili, kamennými do nich hádzali a všemožným spôsobom hľadeli prekaziť aby voličia Dömötörovej strany z jednotlivých obcí do Pezinka prišli ku voľbe.

Predložil zvlášte v hodnovernom preklade maďarskom poburujúce články, aké uverejnili v Skalici vychodiace slovensko národnárske «*Ludové Noviny*» a v Budapešti vychodiace rovnaké slovensko národnárske «*Slovenský Týždenník*».

V týchto článkoch nachodia sa tie najbesnejšie nápady proti občianstvu a proti jednote štátu uhorského.

«*Ludové Noviny*» medzi iným na príklad toto píše: «*Čo boli často tie takrečené války slobody, zápasy za slobodu? — Tie neboli iné, ako zahľajúcich zemanov, grófov, feudálov zbúrenia proti kráľovi, ktorý bránil ľud. Eudu to veru všetko jedno bolo a išlo mu to na jedno, či robotoval Turkovi, Tatárovi, alebo maďarskému zemanovi.* Vieme z dejepisu, že v XIII., XIV. a XV. storočí zemskí páni v húfch postrieli ľud, lebo zo slobodného sedliaka nechcel sa stať otrokom». Na druhom mieste zase nasledovne píše: «*Len hrdinka je nás! Hrdúšia nás súdami, pravotami, bojujú proti nám z kazateľnic a od oltárov vyhrážajú sa nám zo stoličných domov a z biskupských palácov, jednotliví sú zatvoreni, iní chorí, druhých zase sem-tam prehánajú, lež rattleri (psíci bez chvosta) viacej nebudeme! Tí už nikdy!*»

Zástupca žalobníkov predložil plakát pred voľbou na steny domov prilepený, ktorý sa takto začína: «*Kto po slovensky hovorí, ten ščeka.*

Keď len jedno slovo muknete po slovenský, dostanete zaucho a zastrelím vás, ako psov! Jestli sa opovážite hubu po slovenský otvorit, rozdrúžgam vám hlavu! Kto sa takto pachoril a podobne kto sa vyhráza? A kto sa stáva tak nebezpečným človekom, keď po slovenský slyší? Nuž len páni vyslanci ľudovej strany, pajtáši a náhončí Dömötöra!» Medzi ľuďom rozhadzovali aj tomuto podobné letáky.

Predniesol tiež zastupiteľ žalobníkov, že dr. Milan Ivanka, vyvolený ablegát, v programnej reči jeho *uhorský štát porovnával ku takej matke, ktorá má päť detí. Jednému je vlastná mať štyrom ale macocha.* Maďarom je vlastná mať, národniarom je mabocha. Maďara miluje, volká mu všemožne a opatrí ho všetkým dobrým, národnosti ale sužuje, dá im hladom mref a keď pýtajú chleba, bije ich päšťou. Proti dr. Milanovi Ivanka zavedené bolo trestné zakročenie pred kráľovskou sedriou v Prešporku pre poburovanie následkom jeho programnej reči a je aj odsúdený.

Z tých, čo dňa 19. marca na Michala Dömötöra hlasovali, následkom búrenia, násilnosti a hrozieb — už dľa volebných lajstrov — 107. nedali mu svoje hlasi pri náhradnej volbe dňa 3. apríla, 33. totiž z týchto 107. hlasovali vtedy na Milana Ivanku, ktorý len na tento spôsob dosiahol väčšinn 28 hlasov. Toto dokázal zastupiteľ žalobníkov už z lajstrov hlasovania, krom toho prosil o predvolanie a vyslyšanie takých početných voličov, ako svedkov, ktorí len prinútení hlasovali na Ivanku, alebo z nutnosti zdržovali sa hlasovania na Dömötöra.

Po predlohe žalobníkov dr. Milan Ivanka prosil o lehotu ku zaopatreniu protiúčinov, čo mu komissia dovolila a pokračovanie pojednávania určila na deň 20. júna 1907. V zasadnutí tohoto dňa druhý posudzujúci výbor snemovne nariadil vyšetrovanie.

Vyšetrovaním poverený krajinský vyslanec dr. Barnabáš Buza v sprievode zástupcu žalujúcich a obhajcu volby osobne šiel do jednotlivých obcí volebného okresu a blízko 600 svedkov vypočul.

Na základe dát vyšetrovania posudzujúci výbor volbu zrušil a dr. Milana Ivanku pozbavil mandátu.

Na pondelok 5. apríla nariadená je preto nová volba v pezinskom okrese.

Vyzvanie!

Obraciame sa preto ku vám katolícki bratia naši v pezinskom okrese. Vyslyšte nás nie len vy, ctení voličia, lež aj mládenci a ženy z Častej, z Dubovej, z Kráľovej, z Modrej, z Omapitálu, z Horných a Dolných Orešán, z Dlhej, z Báhoňny, zo Štefanovej, z Vištuku, z Pudmeric, z Čestej, z Réče atd. Prosíme vás, povšimnite si naše priateľské slová. Či nevidíte, čo sa u vás robí?

Naši bratia evanjelici dobre vedia, že sami nezvíťazia. Robia preto všetko možné, aby nás katolíkov potrhali. Či nahliadate, ako oni to robia? Pravda nám oni to na pekný spôsob prednášajú, len že to pre nás katolíkov až veľmi škarede môže vypadnúť. Naši nepriatelia, dobre vedia, že my katolíci ctíme si našich duchovných pastierov a ich ako sa sluší poslúchame. Teda čo robia? Všemožným spôsobom búria nás proti našim duchovným otcem. Oni na to rátajú, že keď stádo opustí pastiera, ztratené a rozptílené ovečky sami potom ta zajdu, kde budú chcieť. A či viete kde to bude? Nuž veru vás poženú medzi socialdemokratov, freimaurerov a buntošov, ktorí všetci ani Boha, ani viery, ani vlasti nemajú. Jejich cieľ je jedine ten, aby vás od Boha, od viery a od vlasti odvrátili, aby mohli potom našu vieru a naše majetky znivočiť a nás všetkých do večnej a časnej záhuby vohnať. Toto je jejich cieľ, nie ale to, čo nám vždy vytrubujú, že «za tú našu slovenčinu». Dobre oni vedia, že vás tým len balamútia, aby vás mohli omámiť, obláznit a dobre využitkovať. Nuž, čo myslíte, drahí spoluobčania, keby to bolo možno previesť, čo vám tí ľudia slubujú, či by to naši predkovia za tisíc rokov neboli previedli? Lež ako statoční Slováci a katolíci a verní synovia svojej vlasti, bránili životami svojimi nielen túto, lež milovali vrele aj svoju materinskú reč, zároveň ako to aj my robíme. Materinská reč naša ostatne nenachodí sa v žiadnom nebezpečenstve, ako to národnári zlomyselne rozširujú, bo nám ju nikto neberie, ani brať nebude.

Bratia katolíci a Slováci! Prosíme vás, rozvážte si dobre, čo robíte. Myslite nielen na reč, lež aj na vieru. Pripojte sa poznove všetci ku našej kresťanskej ľudovej strane. Bo my vieme,

že ste vy všetci kresťanskí ľudáci a nie národnári. Každý dobrý katolík drží len s kresťanskou ľudovou stranou. Dostavte sa všetci ku voľbe pod zástavou kresťanskej ľudovej strany. Pravda je, že i sami národnári katolíci začínajú už uznávať, že to hrozné búrenie, aké nesvedomíť ľudia medzi ľudom prevádzajú, veľmi škodí katolíckej cirkvi. Teda, bratia katolíci, dajte pozor pri voľbe. Nenasledujte všetkých falošných prorokov, lež počúvajte našich duchovných pastierov, ktorých sme si vždy ctíli a vážili, veď len od nedávna začali sme tak proti nim vystupovať, že to ani Bohu, ani svetu milé nemôže byť. Držme teda včul verne s našimi duchovnými, ako to cirkev naša prikazuje a volajme všetci:

Nech žije náš budúci ablegát dr. August Ochaba!

Párber nekatolíkov.

Slovo «párber» netreba vysvetľovať, lebo je ono dostatočne známe v každej dedine. Záležitosť párberu, týkajúca sa veriacich katolíckych, usporiadaná bude zaiste len vtedy, keď katolíci Uhorska dostanú autonómiu. Ten «párber» ale, ktorý platí mali nekatolíci od nekdajších katolíckych majetkov, dľa kanonickej vizitácie duchovným katolíckym, minister kultu a výučby usporiadať oboznom na právomocnosti, ktorý v nasledujúcom uvádzame.

Známo je obecnstvu, že v niektorých katolíckych farchách aj nekatolíci snášajú hmotné farchy takrečeného párberu.

Tieto hmotné farchy dľa doterajších zkušností jednotajne zadržávaly príležitosť ku právotným treniciam, vyberanie jejich pre katolíckeho duchovného, spojené je s ťažkosťami a je neraz príčinou porušenia pokoja medzi jednotlivými konfessiami.

Následkom týchto zkušností a aby aj 2. §. XX. zák. čl. 1848 o úplnej rovnosti a vzájomnosti konfessii uplatnení bol, uzavrel som, aby nekatolícki veriaci konečne a celkom oslobodení boli od platenia párberu katolíckym duchovným a z druhej strany, aby katolícki duchovní, za utratenie dôchodku od nekatolíkov posiaľ požívaného, na základe slušnosti obdržali zodpovednú náhradu.

V tomto mojom odhodlaní posilnilo ma, 22. januára 1886 pod číslom 31. vynesené rozhodnutie uh. král. Kúrie, ktorá vyslovuje, že «samo v sebe to, že na niektorých miestach označené je v kanonickej vizitácii, že od každého domu alebo gruntu párber treba platiť, netvorí základu ku tomu, aby sa to považovalo, ako hmotná farcha tej nemovitosti.

Dľa tohoto rozhodnutia Kúrie teda, tie farchy párberu, ktoré katolícki duchovní výlučne na základe kanonickej vizitácie žiadali na niektorých miestach od majetkov nachodiacich sa niekedy v katolíckych, včul ale v rukách veriacich iného vyznania, chybné označujú sa, ako hmotné farchy na tom majetku väziace. Poneváč aj dľa odôvodnenia výšpomenutého rozhodnutia Kúrie, na domy a grundy vyrúbeny párber, zarovnak ako párber od párov, verejná farcha cirkevná je, plynúca zo sväzku farského, od tých teda, čo k tomu sväzku nepatria, teda od nekatolíkov, žiadať sa môže len na základe privátného práva, keď sa nekatolícka stránka k tomu zaviazala.

Poneváč podobné farchy párberu bez zvláštneho právneho základu od nekatolíckych stránok vyžadovať nemožno, s týmto ich zastavujem a nariaďujem, že katolícki duchovní — až len právny základ farchy párberu, od nekatolíkov žiadanej dokázať nevedia — nemôžu viac žiadať, aby im takýto párber, ktorý omylne držali za jejich príslušnosť, vyberali právomocnosti, administratívne vrchnosti v tomto viacej pomáhať nemôžu.

Toto všeobecné zásadné nariadenie ale, ako to vysvetľuje aj odôvodnenie uzavretia Kúrie, nevytvoruje to, aby párber v jednotlivých pádoch, na základe zvláštneho uznesenia privátného práva, nebolo možno žiadať aj od veriacich nekatolíckych, nadovšetko, keď táto farcha prevziata je kontraktom, prešla na dakoho testamentom, alebo cestou riadneho zákonného dedičstva alebo obsažená je v farchách politickými obcami prevzatých. Platenie takéhoto na privátnom práve zakladajúceho sa párberu, kým zákonodarstvo riešenie tejto otázky osobytne nenariadi, v smysle terajších zákonov, cestou právomocností zastaviť nemožno.

Konečne na vedomie dávam obecnstvu, že v budúcnosti — na základe výšpomenutého

stanoviska — pri nastávajúcích zmenách majetkov, katolícki duchovní len v tom páde zia- dať môžu platenie párbéru podobných príslušností, keď nekatolícky nový majiteľ, na katolíckom dome alebo grunte kanonickou vizitáciou označenú príslušnosť párbéru, pri zadovážení nemovitostí, vystaveným právoplatným privátnym dokumentom určite a zreteľne vezne na seba, lebo v tomto páde — ako som to povýš vysvetlil — podobné, na privátnom práve zakladajúce sa podľnosti, kým zákonodarstvo ináč nenariadi o tom, zplácať sa majú a dľa terajších zákonov našich, cestou verejnej správy zastaviť ich nemožno.

Poznamenávam ale, že na prevzatie príslušnosti párbéru na základe privátného práva neni už viac potreby, lebo — ako som o tom upovedomil najvyššie vrchnosti cirkevné — kolkokrát v takých farách, kde párbér vyrúbený je dľa domov alebo gruntov, v katolíckych rukách nachodivší sa dom alebo grunti, prechádza do rúk nekatolíckych, za utratenú príslušnosť párbéru, patričnému duchovnému na dostatočne odôvodnenú prosbu, peňažnú náhradu dá štátna pokladnica, sodpovedne dôchodku popisom 1896 ustálenému.

Vyzývam obecenstvo, aby prítomné nariadenie moje cieľom v známosť vzatia a pokračovania na vedomie dané bolo administratívne výboru právomocnosti, okresným hlavným slúžnym a mešťanostom,

Budapešť, 2. marca 1909.

Gróf Albert Apponyi, vl. r.,
uhorský kráľ, minister kultu a
verejnej výučby.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Krešťan-a»!**

**Nedajme sa krešťanskí voličia
pezinského okresu.**

Skrze zrušenie pezinskej volby nielen dr. Milan Ivanka utrpel broznú urážku, lež je to smrteľná rana aj pre jeho stranu. My pezinskí voličia krešťanskí napisali šme na naše zástavy: **Nech žije kandidát krešťanskej ľudovej strany dr.**

August Ochaba! Pri tomto vydržíme do posledného chlapa a nedáme sa. Zvífázime istotne. Veniec víťazstva je už hotový, len ho treba na hlavu položiť.

Kto ho obdrží? Či *Cajla, Halmeš, Báhoň, Borová, Vištuk, Časta, Štefanova, Pudmerice a či Horné a Dolné Orešany?* Voličia týchto obcí sú všetko statoční a neohrození hrdinovia krešťanskej ľudovej strany. Nie jednej obci dosúdime palmu slávy, ale všetkým. Obyvatelia jejich sú naši verní bratia. Tí si vážia a ctia vieru. Tí vedia, že naša strana za krešťanstvo a za dobrobyt všetkých občanov bojuje. Na týchto statočných voličov vždy môže rátať jak cirkev, tak aj vlast. Tí nebudú odpadlíci a zradcovia.

Pyšní sme na vás bratia a neprestaneme vás velebiť. Kolkým podvodom ste boli vystavení?

A to s akou zbrojou? S podlosťou! Z úkrytu redakcie «Ludových Novín» a «Týždenníka». Áno, lož, pomluva, utračstvo a nenávisť je zbrojou národnarských vodcov, preto ztratia okres pezinský. Nenie možno, aby ho udržali! To vy sami nesmiete dovoliť. Národnarskí vodcovia nie sú hodní vašej dôvery. Jaká by to bola potupa pre okres, keby zvíťazili? Lutovali by ho, že znovu za korysť padol tým, ktorí na sneme len škodu vedia robiť a nepriateľstvo rozsievať. Nech to prestane! Nech láska opakuje srdcia naše. Veď sme krešťania a synovia jednej vlasti. Rozumejme sa teda ctení voličia! Znate nás a znate aj národnarských vodcov. Kto bojuje so statočnou zbrojou? Kto má srdce otvorené? Kto zastupuje pravdu? Kto je vašim priateľom? Od koho máte viac očakávať? Môžete presvedčení byť, že naša strana a náš kandidát *dr. August Ochaba* sú vaši najúprimnejší zastupitelia.

To zaiste nahliadnu aj voličia z *Dubovej, z Omtipálu* a z *Kráľovej!* Čo sa narobilo týmto? Vedieť by mali, že národnarskí vodcovia spojení sú so socialdemokratmi, ktorí neznajú ani Boha, ani cirkev a sú najväčší nepriatelia krešťanstva. Či ozaj viac si vážia «Týždenníka», «Ludové Noviny» a národnarov, ako svoju vieru?

Či ozaj obávajú sa o reč materinskú? **Neverte národnarským vodcom! My veru lepšie obránime slovenčinu so zákonitou zbrojou, ako tí s násilensvom a s grobianstvom.**

Nebojte sa o materčinu. nikto vám ju neberie a neutlačí. Sem sa teda pod našu zástavu! Prispajte aj vy k nášmu víťazstvu! Vstaňte všetci do tábora dr. Augusta *Ochabu*. Nech spolu svätíme víťazstvo. Sem ruku bratia! A včul napred vodcovia! Vedte nás k poslednému útoku! Tu sme všetci pri vás! Hľa, už naša zástava veje na pevnosti! Sláva! Sláva! Nech žije dr. August *Ochaba*! Nech žijú hrdinskí bojovníci kresťanskí okresu pezinského!

Pojednávanie kongruy katolíckeho duchovenstva.

Po mnohom odkladaní a dlhom očakávaní v krajinskom sneme začali konečne 23. marca pojednávať zákonný návrh o kongruu, totižto o doplnení platu katolíckeho duchovenstva. Krajinskí vyslancovia kresťanskej ľudovej strany, ako pri každej vážnej predlohe, tak aj pri tejto pozdvihli svoje slovo a ako prvý rečník ohlásil sa nasledovnou vo výfahu podanou rečou pápežský praelát

Ján Molnár: Ctená snemovňa! Len na krátko chcem moje stanovisko označiť. (Čujme! Čujme!) Ponajprv vysloviť sa musím proti tomuto zákonnému návrhu, aby ma nikto obviňovať nemohol, že som nedôsledný. V čom by aj záležala táto nedôslednosť z mojej strany? V nasledujúcom: Keď bola reč o zákonom návrhu kongruy, ktorý mnohý túžobne očakávali a jednotajne spomínali, vtedy ju vždy ako kongruu katolíkov menovali, následkom čoho ja a so mnou premnohí nazdávali sme sa, že ten zákonný návrh, ktorý má byť predstavený, pojednávať bude skutočne kongruu katolíckeho duchovenstva. Ako ale ct. pán minister jeho návrh snemu predstrel, videl som ja, zároveň aj druhí, čo sme len titul návrhu prečítali, že tu vlastne nie len o kongruu katolíkov je reč, lež že ten celý návrh není nič iného, ako modifikácia XIV. zák. čl. 1898., alebo snáď lepšie povedané, tohože doplnenie a rozšírenie. Ponevác som ja ale roku 1898, keď tento XIV. zák. čl. v sneme pojednávali, s celou vehemenciou proti nemu vystúpil, bo som vtedy bol a ešte aj dnes som toho presvedčenia, že tento zák. čl. uráža katolícke zásady; keby som včul mlčal a neprotestoval proti tomu, že kongruu katolíkov po-

drobujú XIV. zák. čl. 1898., so všetkým právom povedať by mohol ktokolvek o mne, že som nedôsledný.

Odhlídnúc ďalej od zásadného stanoviska spomenutého zákona 1898., prítomnú zákonnú predlohu aj z tej príčiny nepríjmem, bo neviem pochopiť, na akom základe rozšíriť chce štát nariadenia zák. čl. 1898. aj na katolícke duchovenstvo (Hnutie) na akom základe — pravím — tú istú ingerenciu chce si privlastňovať na katolícke duchovenstvo, akú ingerenciu skutočne uplatňuje na duchovenstvo nekatolícke.

Julius Hódy: Následkom rovnoprávnosti náboženstva —

Ján Molnár: — ráčte prosím počkať, ešte som nezakončil vetu; plat nekatolíckych duchovných úplne zaokrýva štát, plat našich ale len v čiastke troch osmín, bo veď päť osmín plátime na to my katolíci. (Hluk.)

Nemôžem ten návrh zákona prijať ďalej aj preto, bo by som si ja žiadal taký návrh kongruy, ktorý by stavu katolíckych duchovných skutočne aj pomohol. Ja bych si žiadal taký návrh zákona, ktorý by — opakujem to — stav katolíckeho duchovenstva skutočne aj ulavil, bo je to vôbec známe, že 800 zlatých, alebo 1600 korún, no a 400 zlatých alebo 800 korún není sú také platy, z ktorých by dakto dnes poriadne a bez starostí vyžiť mohol. Keď už ale raz dopĺňujeme tú kongruu a keď ulaviť chceme postavenie duchovenstva, urobme to tak, aby sme tým patričným skutočne aj pomohli.

Tento návrh zákona ale nie len že neslúži k polepšeniu stavu na príklad kaplánov, lež mu ešte škodí, aspoň v ostrihomskom arcibiskupstve. Aj to hneď vyslovím, akým spôsobom. Jeho eminencia pán knieža primas, zároveň aj jeho predchodca slabšie plateným kaplánom dávali každý rok 200 zlatých, totiž 400 korún. Ti kapláni mali krom toho zaiste 60, 70, ba aj 100 zlatých iného dôchodku, mali teda spolu dôchodku asi 600 korún, včul budú mať 500 korún.

Julius Endrey: Nech to dopláca knieža primas.

Ján Molnár: Knieža primas ku doplneniu kongruy itak veľmi mnoho dopláca.

Žiadal by som si ďalej takú kongruu, ktorá by bola vstave popravil položenie katechetov

na stredných školách. Veď katecheti na stredných školách štátnych ešte aj v Budapešti prinútení sú vyžiť z 800 zlatých platu, po vidiekoch majú ešte menej. V tom mesle teda, ktoré nahliadlo, že katecheti ľudových škôl z 1000 zlatých vyžiť nemôžu a preto im plat na 1200 zlatých povýšilo, katecheti na štátnych školách vyžiť musia z 800 zlatých.

Konečne nemôžem tento návrh zákona prijať aj z tej príčiny, bo dľa vyznania tých, ktorí menšie-väčšie zmeny chcjú na ňom previesť, tieto slúžiť majú len k odstráneniu väčšieho zlého, ja si ale nežiadam menšie zlé, lež chcem mať taký zákon o kongruie katolíckeho duchovenstva, ktorý je celkom dobrý.

Pri pojednávaní zákonnej predlohy o kongruie katolíckeho duchovenstva rečnili ešte aj dr. Ján Csernoch biskup csanádsy a dr. Michal Artim vyslancovia kresťanskej ľudovej strany. Reči jejich uverejníme v nasledujúcom čísle.

Pojednávanie zákonnej predlohy zakončili 27. marca aj v podrobnosťach a prijali ju väčšinou hlasov.

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

Aj v poslednom čase vydržiavané byly početné shromaždenia Jednoty Katolíckeho Ľudu. Pre nedostatok miesta není nám možno obšírnejšie ich opisovať a len na krátko udat' musíme mená tých obcí, v ktorých katolícki veriaci Jednotu utvorili, alebo členovia utvorenej už Jednoty účtujúce shromaždenia vydržiavali. — Takéto obce sú:

Huszt, Somogyberzencze, Somogyudvarhely, Palánka, Krasznaterebes, Mezókövesd, Monor, Rohonc, Mérk, Neszmély, Szentkirályszabadja, Keszegfalva, (stolica Komárom), **Esztergom, Nagycsákány** (stolica Vas), **Ivánc** (stolica Vas), **Ó Becse, Győr, Csák, Kaplony.**

V nasledujúcich časoch pokojných už aj z tej príčiny, že dobrotivý Boh Uhorsko zachránil od nebezpečia vojny, veriaci katolíci celý slobodný čas použij' majú k utvoreniu a rozšírovaníu Katolíckej Jednoty. Vo všetkých obciach teda, kde Jednota Katolíckeho Ľudu ešte není utvorená, nech ju veriaci *bezodkladne* utvoria, aby celé Uhorsko nachodilo sa čoskoro v jednom tábore katolíckom.

Nebude vojna.

Slová jeho veličenstva kráľa «netrúfam, že bude vojna», vyplnily sa skutočne. Vojny prítomne nebude. Od tohoto veľkého nebezpečenstva zachránil dobrotivý Boh na teraz národy Europy. O pokoj Europy veľké zásluhy má vláda nemeckej ríše, ktorá v tomto smere s veľkým úspechom zakročila u Ruska.

Zakročenie Nemecka.

Nemecká vláda cieľom riešenia konfliktu medzi Rakúsko-Uhorskom a Srbskom poslala ruskej vláde veľmi vážnu radu. Nemecká vláda vysvetlila ruskej vláde, že Rakúsko-Uhorsko odhodlané je na to, že svoje právo na Bosnu a Hercegovinu s najväčším záväzím obráni a súčasne vyhlásilo aj to, že Rakúsko-Uhorsko za každých okolností môže rátať na podporu veľkorej nemeckej zbranej moci, akonáhle sa toto potrebným stane. Rakúsko-Uhorsko od mocností iné nežiada, len aby uznaly skutočný stav. Akonáhle sa toto formálne uznauie stane, Rakúsko-Uhorsko sotva bude mať čo požadovať od Srbska a potom sa veľmi ľahko bude možno dohodnúť o formule, ktorú by Srbsko prijáť muselo.

Zakročenie Nemecka malo ten prekvapný výsledok, že falošná politika Ruska prajnejší a statočnejší obrat vzala.

Obrat Ruska.

V utorok večer v Petrohrade odbývala sa ministerská porada, ktorá trvala do polnoci a ktorá sa zaoberala so situáciou za hraniciami. Vážna rada nemeckej vlády urobila na ruskú vládu hlboký dojem. Ruská vláda pod dojmom rady Nemecka uzavrela, že anexiu Bosny a Hercegoviny formálne uzná. Už bola polnoc, keď cár toto uzavretie ministerskej porady odobril. Z dobrého petrohradského prameňa oznamuje sa, že ruská vláda pod vplyvom cára zmenila svoje stanovisko v otázke annexe, následkom čoho možno očakávať, že balkánska otázka v najbližšom čase pokojnou cestou bude riešená. Ruský zahraničný minister Isvolsky v poslednom okamihu presvedčil sa, že v páde vojny Srbsko by bolo celkom na seba ponechané, pretože Rusko není v tom položení, aby Srbsku zbrannú pomoc poskytlo.

Následkom tohoto zvrtnutia ruskej politiky a tiež aj z iných príčin

Zaďakoval dedič srbského trónu.

Dedič srbského trónu knieža Georg na ministerského predsedu Novakoviča upravil list, v ktorom vyhlasuje, že následkom chýrov, ktoré sa rozniesly o zavraždení jeho sluhu Kolakoviča, zriekne sa svojho dedičného práva na srbský trón, aby nestál v tom podozrený, že je vrahom. Tento chýr vzbudil v Belehrade obrovský ruch. O príčinách poďakovania sa dediča trónu kolujú rozličné versie. Dľa jednej pravou príčinou poďakovania sa dediča trónu je, že odhalili proti kráľovi namerené vojenské sprisahanie, na čele ktorého stál dedič trónu. Ale všeobecné má sa za to, že vláda na čele s kráľom preto vystúpila tak ráznu proti dedičovi trónu, aby mohla najst' cestu ku vyviaznutiu z nebezpečnej situácie.

Proklamácia srbského kráľa.

Srbský úradný časopis v nedeľu popoludní v osobitnom vydaní uverejnil nasledovnú proklamáciu kráľa Petra, upravenú na srbský ľud:

— Mój syn, knieža Georg, dosavádny dedič trónu za potrebné uznal, aby sa zriekol práv i právomocí dediča trónu, ktoré mu v smysle ústavy krajiny jako môjmu najstaršiemu synovi prislúchaly a toto svoje poďakovanie sa za nepremennelný úmysel vyhlásil. Práve preto po vypočutí mojej ministerskej porady v prítomnosti predsedníctva skupštiny, predsedu štátnej rady a kassačného súdu uzavrel som, že poďakovanie sa dediča trónu Georga príjmem a práva i právomocí dediča trónu súvisle s právami prvorodeného v smysle krajinskej ústavy odovzdávam na môjho mladšieho syna knieža Alexandra, nakoľko tohoto za dediča môjho trónu vyhlasujem. Keď toto srbskému ľudu na vedomie dávam, vysielať vrúcnu modlitbu k Bohu, aby svoje požehnanie udelil mojej kráľovskej rodine a môjmu každému milovanému poddanému. *Peter.*

Proklamáciu všetci ministri podpísali. Úradný časopis ďalej priniesol zápisnicu o predošlej ministerskej porade, poďakujúci list dediča trónu Georga, kráľov reškríp upravený na ministerského predsedu Novakoviča a to vyhlásenie skupštiny, ktorým premenu v poriadku zdedenia trónu v známost berie.

Dohodnutie sa mocností.

V záležitosti spoločnej akcie mocností v Belehrade dohodnutie je úplné. Mocnosti cestou svojich zastupiteľov v Belehrade dali srbskej vláde tú radu, aby učinila osvedčenia, ktoré mocnosti v porozumení s Rakúsko-Uhorskom ustálili, asíce poľahom na notu, ktorú 14. marca poslala monarchii. Súvisle s touto otázkou aj ohľadom zrušenia 25. §-u berlínskej zmluvy sa mocnosti dohodly. Zahraničný úrad našej monarchie v tejto záležitosti v najbližšie dni zakročí u ostatných mocností.



POLITICKÉ CHYRY.

Kto je Milan Ivanka a kto je to ten August Ochaba?

Pezinským voličom do pozornosti!

Kto je to ten August Ochaba? — pýta sa «Slovenský Týždenník» v poslednom čísle. My mu na to odpovieme, lež najprv mu a cteným voličom pezinského okresu dáme na vedomie aj to, kto je to ten Milan Ivanka. Milan Ivanka čo do politického presvedčenia, patrí ku tej stránke, ktorá sa verejne pripojila ku červeným socialdemokratom, teda ku ľuďom bez Boha, náboženstva a vlasti. Aby ho za ablegáta vyvolili, sľuboval voličom, dľa socialdemokratického programu, hory a doly. Búril v jeho programných rečiach ľud proti katolíckym duchovným, ako socialdemokrat najpodlejšieho druhu, búril ľud proti svetským vrchnostiam a proti štátu, prečo ho aj na jeden rok do väzenia odsúdili. Ako ablegát za ľud a pezinský okres z hola nič neurobil. Nech si každý jeho volič ruku položí na srdce a odpovie svedomite: Čo vykonal Milan Ivanka za pezinský okres? Čo vykonal za jednotlivcov tohoto okresu? Z hola nič! Do zasadnutí snemovne, priam tak, ako jeho súdruhovia, nechodil. Kolkokrát sa o katolíckej záležitosti v snemovni jednalo, ako pri páde Barkóczyho, Milan Ivanka bol prvý, ktorý zo zasadnutia snemovne utiekol, ako všetci národnári vyslancovia. Pri najvážnejších predložkách zákonných k prospechu pezinského okre-

su a svojich voličov slova nepozdvihol. Čím viac ale mlčal v krajinskom sneme, tým hlasnejšie vykrikoval v shromaždeniach po okrese. Milan Ivanka bol ablegát nemý a nemotou na krajinskom sneme priam tolko škody narobil pezinskému okresu, ako jeho hlučným balamutením vo vidieckych shromaždeniach. To je ten Milan Ivanka!!!

Kto je to ten August Ochaba? — pýta sa «Slovenský Týždenník». Odpovieme mu na krátko. Dr. August Ochaba je veriaci kresťan a katolík. Zná a miluje Boha a žije neúhonne dľa náboženstva katolíckeho. Dr. August Ochaba neni cudzinec v pezinskom okrese a nestydatá lož je, čo «Slovenský Týždenník» o ňom píše. — Nikdy to nepovedal dr. August Ochaba, že **Slovakov treba povesať a pomadačiť**. To je pluhavá lož «Slovenského Týždenníka». Búria tieto nesvedomité noviny pezinských voličov potupným spôsobom. Keď ale súdy zas Hodžu, alebo iného strohmanna odsúdia, potom budú hrozne zavíjať, koľko pokuty musia platiť. Podlé luhaniny «Slovenského Týždenníka» nemôžu škodiť takému statočnému mužovi, ako je dr. August Ochaba!

Voličia obcí: **Dolné Oresány, Báhony, Récese, Cseszte, Horné Oresány, Dubová, Dlhá, Štefanová, Ömpítal, Modor, Pudmerice, Vystuk** nemôžu, ako veriaci kresťania a katolíci s dobrým svedomím hlasovať na Milana Ivanku, známeho spojenca červených socialdemokratov bez Boha, viery a vlasti, preto **nech žije dr. August Ochaba!**

Zo snemovne.

Snemovňa krajinských vyslancov v zasadnutí 27. marca prijala návrh zákona o kongruie katolíckeho duchovenstva. V zasadnutí 29. marca interpelloval krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany Edmund Beniczky v záležitosti zákonnej predlohy o úžere a Béla Rakovszky o stave zahraničných záležitostí.

O pezinskej voľbe.

Voľba ablegáta pezinského okresu nariadená je na pondelok 5. apríla. Za predsedu voľby ustanovený je dr. Anton Mondok pravotár trnavský, za podpredsedu dr. Géza Duschek verejno-notársky námestník z Prešporka.

Z cudzozemska.

Udalosť na Balkáne. Pokoj medzi Uhorsko-Rakúskom a Srbskom je zabezpečený. Vojny nebude.

Rozjímanie k veľkému týždňu.

Pod krížom.

Napísal **Ján Horváth**, kaplán vystrkovský.

Bol som ešte len malý chlapec. Pod krížom som kľačal so složenými rukami. — Na kríž som oprel oči moje a úprimným srdcom som odriekal tú modlitbu, ktorú mi slová matkyne soptaly.

— Mama, prečo je tento Ježiško na kríži tak smutný, prečo má oči zavreté a hlavu sklonenú? A na tomto druhom obraze jak milo sa usmieva na svoju milú matičku, Pannu Mariu! — Toto som sa pýtal mojej matky.

— Však ti to neskoršie rozpoviem, syn môj! — odpovedala ona. A mala pravdu. Muky a smrť Spasiteľa dostatočne rozvážiť neni v stave malé dieťa. Ale, čo hovorím, malé dieťa? Neni v stave dostatočne pochopiť cez celý život svoj ani rozum dospelého.

Včul stojím pod krížom. V izbe mojej sa nachádzam a nad stolikom mojím visí kríž smutného Spasiteľa. Oči moje hore zdviham k nemu. Vidím tú sbládnutú tvár Spasiteľovu, tie mlčanlivé ústa, tie rozpiate ramená, sklonenú hlavu. O, včul sa ja nepýtam: «Mama moja, prečo je ten Ježiško tak smutný?» Včul tie rozpiate ramená tak mnoho mi vyprávajú, že to nemôžem v sebe udržať, lež i tebe to sdelím, milý čitateľu môj, aby si si moje myšlienky osvojil a rozvažoval nad nimi, kedykoľvek stojíš pod krížom. — Poď a nasleduj ma v mojich myšlienkach...

Stojím pod krížom. Hľadím na Ukrižovaného. O! tak mnoho mi hovorí ten kríž, že neni som v stave to opísať. Len cítim akúsi náklonnosť, abych sa rozplakal. Od radosti, či od zľahu?

Ten tichučký kríž predsa vypráva. Ale, čo? Vypráva? Nie! Kričí, hlása, že neni lásky, ako láska Ježišova. A skutočne. Na mojom stoliku stojí obraz mojej zomrelej premilenej matky. Kedykoľvek sa pozrem naň: tam sa mi zrkadlí jej nežnosť, jej láskavosť; teskno sa cítim, ale neplačem, lebo dúfam, že sa nachádza u Toho, pred ktorého krížom tak časté slzy vyrovnievala. Tento obraz mi je milou pamiatkou, ktorá ma upomína, na úprimnú lásku matky mojej. Premilé sú tie jasličky, v ktorých ležalo malé Jezuliatko. Milý ten domček nazarethský, kde božské dieťaťko riastlo. Prešťastlivý ten Jeruzalem, ktorý svojou návštevou posvätil božský Vykupiteľ. Presväté tie mestu, po ktorých kráčal Ježiš a posvätil ich. — Ale nadovšetko presvätý je ten kríž, ktorý smrteľnou postelou stal sá pre Syna Božieho. Ruky, nohy prebodnuté, bok otvorený, hlava ovenčená trňovou korunou, krv vycedená do poslednej kvapky, ramená roztvorené, aby objaly celý svet: «Poďte ku mne všetci!» «Pozrite, či je láska, ako láska moja? Pre teba ja visím tu medzi nebom a zemou. Pre teba otváram bránu kráľovstva nebeského».

Tu mi prichádza na um ten utešený zjav svätého

u.

som
oči
tbu,
mu-
na
voju
mo-

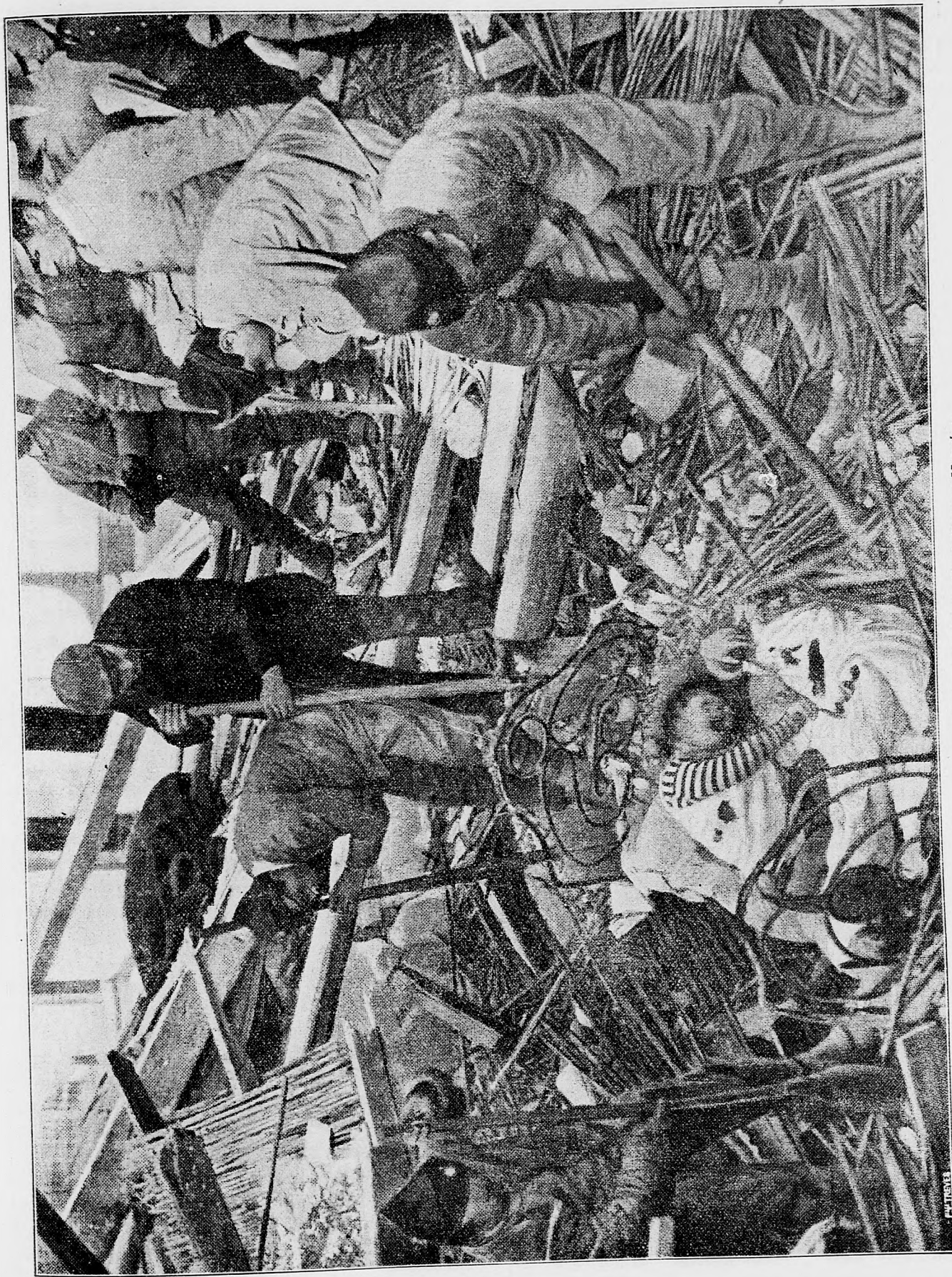
—
asi-
Ale,
po-

chá-
asi-
sbla-
oiate
ama
roz-
žem
mój,
niami,
na v

. O!
re to
akal.

Vy-
Je-
mo-
zrem
; te-
achá-
vyro-
á ma
é sú
y ten
Pre-
svätíl
ráčal
e ten
Bo-
hlava
ednej
Podte
noja?
teba

ätého



Ako vykopávali zasypávaných nešťastníkov v Messine.

písma, kde milý Spasiteľ hovorí o láske a On sa pýta: «Či je väčšia láska, ako keď volakto život svoj položí za svojich priateľov?» A Ježiš na to sám dal odpoveď s tým, keď riekol: «Neni!» O, jak veľmi si vážime toho priateľa, ktorý je odhodlaný tento hrdinský skutok prekonať! Jak si ho vážime! Jak oslavujeme tohoto hrdinu, jakožto znak zriedkavej lásky. Ale milý Spasiteľu, mňa nadujúma jedna myšlienka, ktorú vysloviť sa obávam. Ty hovoríš, Spasiteľu predrahy, že či je väčšia láska, ako keď volakto život svoj položí za svojich priateľov? A odpovedáš, že nenie. No, a ja malunké stvorenie, nehodný človek, úbohý vystrkovčan, opovažujem sa to hovoriť, že predsa je láska ešte väčšia, a toto je láska Tvoja, lebo Ty si život svoj položíš nie za priateľov, lež za — nepriateľov, za urputných ukrutníkov svojich, Či je láska, ako láska Ježišova?!

Skloním hlavu svoju a haňbím sa. Mám ja kúsok mäsa, ktoré je na ľavom boku mojom vložené, ktoré klope ustavične: tu slabšie, tu silnejšie. — Tento kus mäsa sa menuje srdcom. Jak veľkú úľubu hrá ono v živote ľudskom! Takrečeno ohradí sa, ako šiancami a tam skryje svoju lásku k jednej, alebo druhej osobe, alebo k malicherným veciam svetským. — Lásku ale k Ježišovi, ktorý život svoj položil zaň, nepreukazuje: zabúda na toho, ktorý ho prv miloval, nežli bol býval na svete! Áno, miloval ma i vtedy, keď som ho skrze hriech zneuznal, znevažoval a On ma i na ďalej miloval, čakajúc na tom kríži rozpiatymi ramenami... Rozumiem tej výčitke, ktorú si činím. Ale či rozumieš i ty, milý čitateľu, lebo i teba sa to týka? Hľa! ten kríž hlása tebe lásku večnú, s ktorou ň On tak nekonečne miloval. Nad týmto rozmýšľaj, keď stojíš pod Spasiteľovým krížom...

Pohliadnem znovu hore na kríž. Nachádzam v ňom zas noré poučenie. Videl som už mnohorázy búrku, ktorou rozdráždená príroda večnou ztrátou hrozila všetkému, čo jej do cesty padlo. Mohútne, obrovské jedle zohýňaly sa pod hroznou silou, rastliny chýľily sa k zemi, vtáčivo umlкло, celá príroda bola, ako zdesená. — Poznám ja ale búrky aj v živote ľudskom, poznáš ich aj ty, milý čitateľu: sú to trápenia. Zohýbame sa pod nimi, ako slabé trstiny, zdajú sa nám byť nesnesiteľnými a takrečeno k zemi nás pritláčajú. Trápime sa! Trápenia snášať musíme. No, ale kde sa má srdce utiekať vo svojej úzkosti? Kto že ho poteší? Kto poskytne trepezlivosť? Kto položí liečivého balzamu na ranu bôlného srdca nášho? Utekajme sa k ľuďom. Ale čo aj hovorím k ľuďom? To je veru do smiechu, že v našich trápeniach hľadáme pomoci u ľudí, ktorí bez toho sú zamotaní vo vlastných trápeniach. Obráťme sa snáď ku bezbožným vedám? Ale čo, však učenosť bez Boha vedie do zúfalstva! Kde sa teda obrátiť? O, ja viem kde. Postavím ja pred seba kríž môjho Spasiteľa a hlboko, až do srdca siahajúcim zrakom hľadím do zartvorených očí Spasiteľových a toto ti pravím, milý čitateľu môj: «Chceš, môj milý človeče, čarodajný prút najš, chceš-li mať znak, skrze ktorý trápenie tvoje

zmizne, alebo znášaš ho sladko, radostne, ako keby ani trápením nebolo, ba celkom potešeným sa staneš? — Chceš? Hľa tu máš kríž! Ten ktorý na ňom visel, najlepšie vie, čo je boľasť, trápenie, lebo neni boľasť, ako boľasť jeho; a neni kto by potešil, ako On...

Bože môj! keď si pomyslím, že ľudia ako sa sháňajú po potešení ľudskom, ako sa usilujú shodiť seba tú farehu trápenia. A predsa musia trápenie snášať, ale nesnášajú ho osožne, nesnášajú ho sladko. — A hádam i ty, bratku môj?! — Chceš osožne, sladko trpeť? Urob, čo ti radím. Padni k nohám svätého kríža, keď prichádza na teba trápenie, keď ň okľučuje boľasť. Vyponosuj sa mu celkom úprimne, pýtaj od neho radu a uver mi, že sladkosť pocíti tvoje srdce, zahojenou ranou odchádzaš a sladký bude tvoj kríž, tvoje trápenie, tvoja opustenosť...

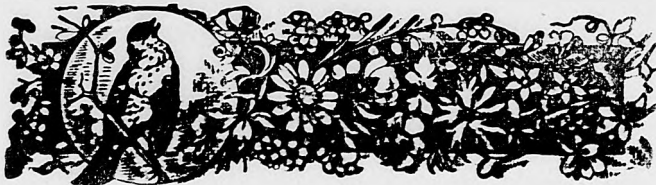
Ešte raz oprem zrak svoj na Ukrižovaného a z tohoto pohľadu poznávam moju cenu a zvláštne cenu duše mojej. Prečo si sa uponížil, milý Spasiteľu, že podobu ľudskú si vzal na seba? Prečo si tri roky vyučoval? Prečo toľké pohanenie, muky znášal? Prečo na kríži zomrel? Preto, lebo si chcel zachovať dušu našu. Takúto cenu má duša ľudská. Predstavím si jednu váhu. Na jedon tanier položím zlato, striebro, diamanť a všetky klenoty sveta: a na druhý bych vložil dušu. Tento podá dolu, ukazujúc, že ona je o mnoho drahocennejšia, nežli všetky poklady sveta. Stanem si ale pod kríž, uchytím jednu kvapôčku z krve Spasiteľa a vložím ju na váhu a vidím, že váha rovno stojí. — Včuť už poznávam, čo je duša moja: takú cenu má, ako vyliata krv Syna Božieho.

Mnohí ľudia, ako hovorievajú «na malom ferbliku» prehrávajú celé majetky, nešťastlivou urobia celú rodinu svoju, ale i seba samých, čo im záleží na tom, že prehrávajú peniaze, majetky? Takto sa hrajú mnohí so svojou dušou. Lež nemajú nádeje na vyhranie. Kolko duší máš? Len jednu! Keď ju ale ztratiš, čo si ztratil? — Všetko! Keď by mal človek dve duše, no, nepoviem nič k tomu; jedna z nich nech sa ztratí, druhá nech je zachránená k životu večnému. Lež takto, keď si jednu ztratil, všetko si ztratil, tak pre časnosť, ako aj pre večnosť.

Buď pozdravený, svätý kríž! Ty mi ukazuješ moju hodnotnosť kresťanskú. Tak sa prífahujem k tebe, do tvojej chládku, ako malé dieťa k prsiam matkyným. — Pevne sa ň držím a neopustím ň nikdy! — Ty budeš niekdy drahšie zeslo kráľovské, než zlato a striebro celého sveta; tá trňová koruna, ktorá mnohorázy okľučuje moje čelo, premení sa niekedy vo vavríňový veniec; to posmešné rúcho, ktoré často kladie na mňa zlý svet, premení sa voľakedy na slávny a vznešený plášť tam, v tom novom raji, v tom nebeskom Jeruzaleme...

Tu sa zatmelo. Priblížila sa noc rýchlym krokom. počuť pilne kroky pod mojimi oknami. Kde sa tak ponáhľajú ľudia? Hľa, rozlieha sa ocelový hlas zvonu vystrkovského, ako keby hovoril: «Pod, pod, pod!» Prestáva zvoniť a zablinkotá i menší zvonček, akoby k

usilovnosti napomínal: «Pobehni, pobehni, pobehni!» Prebúdzam sa z mojich myšlienok a pospiecham ta, kde ma volá hlas zvona: do chrámu Božieho na križovú cestu. Poď so mnou, milý čitateľu a zakiaľ konáš túto križovú cestu, nezabudni, že stojíš pod križom Ježišovým a rozmyšľaj nad tým, čo ti hlása, k čomu ťa napomína ten križ premilého Ježiša . . .



CHYRNÍK.

Meniny pápeža. Z Rímu oznamujú, že pápež 28. marca prijal členov diplomatického sboru, ktorý ho z príležitosti jeho menín pozdravili. Rakúsko-uhorský veľvyslanec gróf Széchen prečítal prípis, na ktorý svätý otec s vďakou odpovedal. Pápež potom rakúsko-uhorského veľvyslancu prijal na osobitom výsluchu.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie na uprázdnenú faru Ujszomotor vymenoval košického kaplána Bartolomeja Benkő a na faru obce Lasztóc vymenoval Jána Mahuscsák farára z Jánosvölgye. — Ján Széman farár z Ujszomatora dostal dovolenie ku vysťahovaniu sa do Ameriky, kde 26. marca skutočne už aj odcestoval. — Karol Leiteregh farár z Karácsonymező vymenovaný je do Viedne za vojanského kaplána. — Jozef Hubcsik, ako učiteľ za kňaza vysvätený, zomrel v kapituli 20. marca v 68. roku veku svojho, pochoval ho sám osvietený pán biskup. — Prednášky držali: dr. Ludvik Ékes v autonómnom kruhu a Géza Horváth 28. marca v katolíckom čítacom kruhu. — Jeho veličenstvo kráľ tunajšieho učiteľa Gáabriela Angyal na uznanie dlhého a prospešného účinkovania vyznačil zlatým križom zásluhy. — Cez celý pôst odbavujú sa kázne vo všetkých kostoloch mesta a odbavujú ich: vo veľkom kostole Barnabáš Tost biskupský cerimoniar v maďarskej reči v piatok a v nedeľu, v slovenskej reči Štefan Simkovich kaplán, každú stredu v kostole Uršulínok v nemeckej reči P. Adalbert dominikán; v kostole dominikánov v nedeľu v maďarskej reči Martin Molnár prior, v piatok P. Laurent a v kostole praemonštratenských kňazov v nedeľu predpoludním Marcel Telepy alebo Chrisostom Vass. — Obecenstvo mesta súčasťuje sa vo veľkom počte na všetkých kázňach.

Gróf Julius Andrássy stolicu turčianskej. Valné zhromaždenie stolice turčianskej v apríli lanského roku uzavrelo, že ku zavedeniu telefonu v Turci prispeje 20 tisíc korunami a že tento obnos zaokryje s 2% daňovou prírážkou, ktorú budú za štyri roky vyberať. Minister vnútra, gróf Julius Andrássy teraz oznámil stolicu, že jestli stolica na zavedenie telefonu odhlasovanú summu obráti na pensijnú základinu stoličných

úradníkov, v tom páde celý obnos odhlasovaný na telefon prevezme na účef svojho ministerstva. Turčianska stolica týmto dostane značnú podporu od ministra vnútra, lebo v prospech pensionalnej základiny úradníckej stolice i tak by bola musela vyrubiť asi 2 procentovú prírážkovú daň.

Chýry zo Spiša. Vo Veľkej Lomnici dňa 14. marca v noci jedna stodola zhorela. — V Poprade dňa 13. marca zomrel tamojší advokát Sigismund Beer následkom porazenia. — V Biacovciach vyvolili si za okresného notára Emila Hoffeldera. — Spišská sporiteľňa v Levoči dala za minulý rok na každú účasť 25 korún. — V Armitovci pri Letanovciach tiež už bude riadna škola a to rímsko katolícka. — V Starej Vsi zomrel 106-ročný žid, menom Hermann Unterberger. — V Poráči vyvolili ku tamojšej grécko katolíckej škole za druhého učiteľa Jána Szűcs.

Chýry zo Šariša. Prešov. V katolíckom kruhu Rákócziho odbavovali 21. marca krásnu slávnosť, pri ktorej dr. Melchior Takács praelát praemonštratenských kňazov držal prednášku o predmete: mravy a umenie. Početní hostia skoro nemali miesta vo veľkej dvorane kruhu. Z Košíc sa tiež mnohí dostavili ku tejto prednáške. Osvietený pán praelát dokázal početnými príkladmi, že pravé umenia len na kresťanskej mravnosti spočívajú a podvrátil bludné zásady slobodomyselníkov. — Stoličný výbor vydržoval 22. marca jarné shromaždenie, na ktorom vyvolení boli: za slúžneho 7. nového slúžňovského okresu Adalbert Dobay, za stoličného notára dr. Štefan Dessewffy, za III. notára Emil Kliauser, za vice slúžneho okresu južno-šarišského a za viceslúžneho 7. nového okresu Ondrej Szeghy. — V šarišskej stolici zjavili sa národnári buntosi a 19. marca prišiel sem aj známy národnársky agitátor Franc Skyčák a balamutil ľud, aby si vybral v tunajších peňažných ústavoch uložené peniaze a sveril sa jemu. On tu vraj založí národnársku banku a bude gazdovať s peňazmi ľudu. Neverte Skyčákovi ľudia! Nech si on plátne predáva, tomu sa snáď rozumie. Peňazí mu nedávajte. — Assentírka začala sa 22. marca a trvať bez mála cez celý mesiac apríl. — Jána Dzesohnih rychtára z obce Alsósebes a Ondreja Matyás rychtára z Giraltu jeho veličenstvo kráľ vyznačil strieborným križom na uznanie zásluh. Vyznačenie odovzdal im 22. marca sám hlavný župan. — Kisszeben. V tunajšej štátnej zahradníckej škole od 23. apríla do 7. mája vydržovať sa bude kurzus pre učiteľov na štátne útraty; ktorý účasť chce brať na týchto kurzoch, musí sa o to písomne uchádzať do 10. apríla. — Minister orby upozorňuje všetkých majiteľov zahrad, že stromy v zahradách do 31. marca očistiať majú od húseníc, na čo povinní sú dohliadať rychtári všetkých obcí.

Maliar — samovrah. 25-ročný maliarsky umelec Julius Andorkó sa v stredu, dňa 24. marca v noci v hoteli Fiume v Budapešti zastrelil a na skutku zomrel. Mladý umelec sa zdržoval v Liptovskom Sv. Mikuláši u svojho otca, ktorý je tam finančným direktorom. —

Mladý Andorkó sa za niekoľko rokov učil v Paríži a v Mníchove a odtedy, ako sa vrátil do svojho rodiska, častejšie prišiel do hlavného mesta, kde býval v hoteli Fiume. V stredu popoludní sa zo svojej izby ani nepohol a osobníctvo si myslelo, že mladý maliar spí. — V noci po 11. hodine z jeho izby bolo počuť výstrel z revolvera a keď osobníctvo vbeho do izby, Andorkó ležal na dlážke s prestrelanou sluchov. Dobrovoľní ochrancu mu už nemohli pomôcť. Policajná komissia našla uňho jeden list a 2400 korún peňazí. V liste o to prosí policíu, aby ho nepitvali, lež aby jeho mŕtvolu dali odviezť do Liptovského Svätého Mikuláša. — Príčina samovraždy je vraj nasledovná: Andorkó chcel si vziať za manželku dcéru fiškála Petra Bohuša v Mikuláši, Vilmu, s ktorou sa pred dvoma rokami potajomky bol aj zaslúbil. Len že o sobratí sa mladých ľudí ani rodičia dievčata, ani rodičia mladíka nechceli počuť a fiškál Bohuš viackrát sa vyslovil, že toto manželstvo prekazi. Toto vzdovanie rodičov malo potom smutný následok. Dievča sa minulú jaseň hodilo pred vlak a zomrelo. Tento úder vtedy v Paríži sa zdržujúceho mladého umelca natoľko zronil, že sa vrátil do Liptovského Sv. Mikuláša a upadol do ťažkomyselnosti. Jeho rodičia sa báli, že sa im syn zošalie a poslali ho do Nizzy, pozdejšie ho ale dali liečiť v sanatoriume. — Mladého človeka ale nevedeli vyliečiť a vzdor tomu, že rodičia všemožne pozorovali naňho, prišiel do hlavného mesta a tu potom svoj osudný úmysel v stredu aj previedol.

Dielňa na pečenie chleba. V Nových Zámkoch mestská rada zamýšľa založiť dielňu na pečenie chleba, aby obecnstvo ku lacnejšiemu chlebu prísť mohlo. Od dávnejšieho času má mesto Nové Zámky aj svoju vlastnú jatku.

Obeť nepozornosti Na mnohých miestach panuje ten zvyk, že aby drevo ľahšie sa chytilo, petroleumom ho oblejú a tak zapália. Petroleum je ale nebezpečná výbušná látka, ktorá už mnoho nešťastia zapríčinila. Tak i najnovšie v Trnave Štefan Vidovics chcel zapáliť petroleumom obliate drevo, pri čom petroleum vybuchil a Vidovicsovu tvár hrozne popálil.

Štatistika zo Serbie. Podľa najnovšieho popisu obnáša celá plocha Serbie 48 tisíc 303 kvadrátnych kilometrov. Počet obyvateľov je 2 milióny 784 tisíc 16. Z týchto je Srbov 2 milióny 331 tisíc 107, Rumunov 89 tisíc 873, Cigánov 46 tisíc 148, Nemcov 4794, Židov 5729, Madarov 1956. — Podľa viery je 2 milióny 281 tisíc nesjednotených grékov, 10 tisíc 400 katolíkov, 1000 luteránov, 14 tisíc 400 mohamedánov. — Štátny dlh obnášal minulého roku 441 milión 957 tisíc korún. Dĺžka všetkých srbských železníc obnáša 625 kilometrov. — Vojsko pozostáva v čas pokoja z 35 tisíc 587 mužov, v čas vojny ale spočítuje 352 tisíc 922 mužov. Hlavné mesto Srbska je Belehrad (Belgrád), ktoré má 79 tisíc 110 obyvateľov.

Ešte jedna fabrika. V meste Győr jedna viedeňská firma ešte toho roku chce stavať fabriku na celluloid. Dva milióny korún mieni obrátiť na stavenie a

dva milióny na sriadenie fabriky. — Z počiatku má tá fabrika 200 robotníkov zamestnávať. Od roku 1897. sa v tom meste 11 fabrik vystavilo. — Je to mimoriadne napredovanie!

Pôžička mesta Košíc. Slobodno kráľovské mesto Košice si štyri milióny korún chce požičať. Tieto peniaze chce obrátiť na kanalizovanie, vodovod a sriadenie ulíc.

Robotnícke domy. V meste Veszprém majú v túto jar 50 robotníckych domov stavať.

Prvá tlačaná knižka, ako to teraz na javo vyšlo, bola jedna omšová knižka.

Vek zvierat. Podľa zkusenosti a mienky prírodovedcov môže žiť krokodil do 250 rokov, elefant do 175, orol, labúť a havran do 100, riečny koň a lev do 60, papagáj, veľblúd a jastrab do 50, býk a jelen do 30, osol do 25, koň a páv do 25, pes do 17, ošipaná, rak a leopard do 20, mačka do 18, liška a techor do 15, vrabec a kohút do 10, zajac a veverka len do 7, včela žije obyčajne len jeden rok.

Vražda pre kúsok dreva. V meste Nagyikinda (stolica torontálska) veľmi bohatý zemepán Jakub Mouschong jedného večera zbadal, že jeden muž sa vkradnul do jeho dvora, aby odtiaľ drevo ukradnul. Mouschong chytrý chytil svoju flintu a ako ten od zimy sa trasúci zlodej s jednou šajtou dreva už chcel utiecť z dvora, zakričal naň: stoj! Ten ale nezostal stáť, lež dal sa do behu. Lakomý boháč na to vypálil gver a úbohý bedár mŕtvy klesol na zem. Zastrelený bol chudobný robotník menom Lázár Budur; neznesiteľná zima ho pohla ku tomu, aby kus dreva išiel ukradnúť. Proti zemepánovi je vyšetrovanie už zavedené.

Strach o peniaze. Jak následkom chýrov o vojne, tak i následkom agitácie niektorých špekulantov, ktorí chýry o vojne využívajú ku vzbudeniu nedôvery medzi pospolitým ľudom naproti spoľahlivým peňažným ústavom, sporiteľňam a úverkovým spolkom, náš ľud na niektorých miestach hromadne si vyberá svoje ťažko usporené groše v strachu, že príde o ne. Ponevác ľud takto ztratí interessy od svojich usporených peňazí, alebo keď ich má doma, ich ztroví, alebo prípadne oddá svoje groše do takých rúk, odkiaľ ich ťažko dostane, čím najdôraznejšie upozorňujeme všetkých, ktorých sa to týka, aby svoje usporené peniaze zo spoľahlivých peňažných ústavov nevyberali, lebo vojny nebude i keby aj vypukla, staré a všeobecne známe peňažné ústavy poskytujú dostatočnú garanciu za uložené kapitále. Bolo by žiadúcné, keby veľ. páni farári a páni učiteľia o tomto ľud poučili. Podžupan zvolenskej stolice, dr. Matej Répási v tejto záležitosti vydal aj obežník na kňazov a učiteľov stolice zvolenskej vyzvúc ich, aby v tomto smere zakročili a ľud od škody, ktorú im vytiahnutie usporených groší zo spoľahlivého ústavu zapríčiní, póním stavi zachránili.

Srbský kráľovič Georg a jeho sluha. O smrti nešťastného sluhu dediča srbského trónu, menom Kolakoviča, z Belehradu oznamujú: Kolakoviča dňa 10.

marca večer o 10. hodine v beznádejnom stave zaviezli do nemocnice. Takmer v tom istom čase prišli do nemocnice aj dvaja delegáti belehradského socialno-demokratického spolku, ktorých o udalosti upovedomili ostatní sluhovia dediča trónu. Kolakovič vtedy bol pri vedomí a na otázky delegátov rozpovedal, že sa dedič trónu večer obliekol a chystal sa vyjsť na prechádzku. Prv ale, než by bol z paloty odišiel, oddal mi — takto rozprával Kolakovič — jeden list, aby som ho zanesol jednému jeho priateľovi. Knieža Georg ma napomenul, aby som na poverenie nezabudol, na čo som ja odpovedal:

— Poverenie vašej výsosti na každý pád vyplním.

— Prinútený budem, — odpovedal na to dedič trónu, — tvoju ruku prevrtať, aby si list zanesol ta, kam som ti rozkázal.

Kolakovič sa na viac už nevedel rozpamätať, len na to sa ešte trochu pamätal, že ho knieža Georg shodil na zem a kopal ho nohami. Dvaja delegáti napísali zápisnicu, ktorú dali podpísať Kolakovičovi. Niekoľkými minútami pozdejšie prišla do nemocnice policajná komissia, ktora od Kolakoviča také osvedčenie vynútila, že mu dedič trónu neublížil, ale že spadol na schodoch a že sa tam urazil. Medzitým sa o udalosti dozvedely aj časopisy a všetko podrobne opísaly. — Novšie oznámujú, že kráľ Peter vdove Kolakoviča daroval 40 tisíc frankov.

HOSPODÁRSTVO.

Zo stredíšť'a kresťanských spolkov.

Franc Dávid, krajinský organizátor kresťanských spolkov, najnovšie zase utvoril nasledujúce spolky kresťanské:

Borsódnádasd a okolie kresťanský potravný a zceňujúci spolok. Predseda: Ludvik Grózer, lekárnik. Členovia správy: Alexander Novák farár. Anton Kovács Birkás, Jozef Gyárfás Tóth, Michal Érsek ml. Dozorný výbor: Predseda Anton Peter Gyárfás. Členovia: Jozef Rápaszky, Ján Bakos, Ludvik Kovács Birkás, Ján Forrony, Ján Érsek bajsza, Štefan Sutas Gyárfás, Jozef Sike starší, Ján Érsek prókátor, Ján Gyárfás Torka, Edmund Czvak, Ignác Érsek prókátor.

Felsőbánya a okolie kresťanský potravný a zceňujúci spolok. Predseda: Ján Ettinger, kaplán. Členovia správy: Alexander Perchy, cis. kráľ. stotník na odpočinku, Georg Tanczer, prenájomník baní, Ján Majercsik statkár, Atanáz Lupán učiteľ, Ludvik Vernóczy podúradník äráru. Dozorný výbor: Predseda Edvard Pály dekad. Členovia: Ján Nistor dekan, Jozef Maar, Vincenc Medvecz, Štefan Majdik ml., Anton Müllnauer, Štefan Kostin, Alexander Horváth, Alexander Labina, Štefan Sinkulák, Jozef Majdik, Štefan Kuskó, Jozef Haldinszky, Anton Bares. Pokladník: Jozef Majkér. Knihvedúci: Karol Dimand, učiteľ. — Zápisník: Ján Kollár, učiteľ.

Ktokoľvek zamýšľa utvoriť potravný, alebo iného druhu kresťanský spolok, nech sa na dopisničke obráti na krajinského organizátora kresťanských spolkov: Franca Dávida (*Budapešť, IX. okres, Bakács-plac č. 1.*) ktorý potrebným vysvetlením a tlačivom každému s obratom pošty a ochotne posluži.

DOPISY.

Niečo o Trakoviciach a pre Trakovčanov.

Úprimné listy dr. Štefana Krajcsovics, nitrianskeho kaplána k obyvateľom rodnej obce jeho.

II.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Trakovičania! Včul vás už svet pozná. Tieto milé noviny rozniesly «fotograf» váš po celej krajine. Myslím, že veľmi dobre sa podaril obraz, ktorý som o vás vymaloval. Ufám, že aj rozhovor náš sa tiež dobre podarí. Drzte sa teda múdre.

O čom sa chceme porozprávať? Až ešte rozpamätať sa viete, na ostatnom shromaždení Jednoty Katolíckeho Ľudu podotknul som tú mienku, že by sa v Trakoviciach utvoril mal úverkový spolok. To jest mala by sa v Trakoviciach šparkassa založiť, v ktorej by vaše peniaze riastly a tak upevnilo by sa blaho hmotného života vášho. Keď som vám o tomto prednášku držal, s radosťou ste prijali môj návrh a prisľúbili ste mi, že o tejto veci radíť sa budete. Aby tie porady vaše užitočné a k cieľu primerané byly, pospiecham vám na pomoc s niekoľko vážnyma slovami. V Trakoviciach má byť založený úverkový spolok (šparkassa)! — Prečo? Preto, lebo vy mnoho peňazí máte vo fraštických a trnavských bankách, s ktorými ešte lepšie krmíte už aj tak z krve ľudu tučné húsenice, to jest židov. Vy asi do 100 tisíc korún máte v šparkassách, ktoré všetky sú v rukách židovských. Za tieto peniaze dajú vám ročite 4 procenty, to jest 4000 korún. Oni ale berú 8 procentov a tak len na vašich peniazoch utržia 4000 korún. Hľa, takto sa potom peleší to pokolenie, ktoré vyhňa krv našu do cudzej zeme, do Ameriky.

Je pravda, že vy tak poriadne viete nadať tým židákom do «smradliakov», nuž ale čo to všetko chosní, keď ich krmíte s vašimi peniazmi? Takí ste ozaj, ako tá sprostá matka, ktorá zlé dieťa len hubou karhá, vredeje a šlakuje, ale na miesto toho, že by s palicou vyhnala zlosť jeho, dá mu kus koláča. Dbá aj potom to zlé dieťa, že ho hrešia! Dostane koláč a zlé je aj na ďalej. Tak robíte aj vy so židma. Hrešíte na nich, že sú zlí, že ztiahnu z chudobného človeka ešte aj košelu, ale preto peniaze predsa len do jejich šparkassí nosíte, aby oni z nich ešte lepšie zbohatnuli. Múdry človek viete, nehreší a neprekliňa, lež sa chopí rozumu. Učinite aj vy tak! Nevyprávajte mnoho, lež vezmite si von peniaze vaše zo šparkassí židovských, utvorte si vy šparkassu a vtedy pomohli ste sebe a naučili ste aj židov na móres. Pomohli ste sebe? Áno, lebo vtedy

všetky úroky vaše budú a potom, ktorý prinútený je si požičať, nie žida bude podporovať, lež vás a vy jeho tým spôsobom, že mu dáte nie na 8, lež na 6, alebo 6^{1/2} percentov peniaze. Hľa, takto bude potom kresťanská ruka umývať ruku kresťanskú!

Niektorí z vás na toto povedia: «Dobre, dobre, pán kaplánko! Nuž ale vy s týmto spôsobom palicou idete na židov. Berete im chlieb a učíte nás ku pomstve, čo viera a cirkev naša zakazuje». Ano, človečku môj, mal by si pravdu, keby som ja skutočne na pomstu vás učil. To ale ja nerobím. Pravda, keď je tvoj brat lačný, jemu podáš kus chleba, a nie cudzému, ktorý je nasýtený až po krky? No vidíš, tak je to aj v našej veci. Žid má aj tak dost spolublížnych, tvoji bližní sú ale chudobní a ja myslím, že prv musíš pomôcť kresťanovi, bližnému tvojmu, ako židovi, ktorý už aj tak fa odral až do kože. A potom tá viera a cirkev naša učí aj to, že nikomu nesmieme dať príležitosť ku hriechu a kto to učíní, má tiež hriech. Keď ale peniaze tvoje dáš židovi do šparkasse, dal si mu príležitosť ku tomu, aby on s nima aj teba, aj toho, kto ich od neho vypožičia, ošialil. Vidíš, teda máš hriech, lebo prispeješ peniazmi tvojima židovi ku hriechu. Aby si teda hriech nemal, vezmi si peniaze tvoje od žida, daj ich do šparkasse, ktorá sa má utvoriť v Trakoviciach a tam kupči s nimi spravodlivo a dobre si urobil aj sebe, aj kresťanskému bližnému svojmu. Ale dobre si učinil aj so židom, lebo si ho oslobodil od mnohých hriechov a tak oslobodil si ho aj od toho, aby si tak často ruky umýval, pretože zas ošialil niekoho. Neni teda žiadnej prekážky k utvoreniu šparkassy v Trakoviciach. Ja aj myslím, že ako múdri ľudia to aj učínite. Upozorňujem vás ale na to, že tú šparkassu len vtedy utvorte, keď ozdobení ste všetkými tými dobrými vlastnosťami, ktoré potrebné sú k zariadeniu a spravovaniu takejto veľkej a vážnej veci.

Po prvé pýtam sa vás, je-li medzi vami svornosť a láska? Jestli tieto dve vlastnosti nemáte, tak radnej nečinite nič v tejto záležitosti. Mnoho spolkov, dobrých ústavov prišlo na vnivoč a to len preto, lebo ani svornosť, ani láska nepanovala medzi katolikami. Ľud náš má tú zlú obyčaj a vlastnosť, že jeden druhému veľmi závidí. Chudobný bohatému, boháč zas nedaj Bože, aby tomu chudobnému dobre prial. A bohužiaľ, táto závisť na mnohých miestach a u mnohých ľudí na toľko zúri, že katolíci častokrát hotoví sú radšej židovi dopriať choseň, ako by mali jeden druhému pomôcť. A táto nesvornosť a neláska nás hrozne kazí a oslabuje. Tak sme s nima, jako to malé dieťa, ktoré je zavynuté do plienočiek a zaviazané do podušky. Len kričí a bedáka, ale pomôcť si nemôže, lebo ruky a nohy má sputané. Takí sú aj katolíci! Cítia, že im je zle, že ich všade utlačujú, že v hmotnom živote idú na žobrácku palicu, ale preto len bedákať a lamentovať vedia a dobré volačo učiniť za svoje blaho nevedia, lebo ich viaže závisť, nesvornosť a neláska. — Preto Trakovičania moji! Jestli vy šparkassu založiť chcete, vyžeňte von

zo srdca vašich diabla závisť a v láske a vo svornosti prajte dobre jeden druhému.

Druhá potrebná vec je, aby ste mali súcieh ľudí, ktorí by riadiť a viesť vedeli celý ten ústav. Pri jednej šparkasse je mnoho práce: Knihy viesť, peniaze dobre a užitočne obracať, dohliadať na všetko toto, aby šparkassa ani oklamaná, ani zle vedená byť nemohla; toto všetko vyžaduje rozum a zbehlosť. Nuž ale ja myslím, že aj toto sa u vás previesť môže. Máte usilovného a ľud milujúceho pána organistu, potom aj vy ste nie vrecom uderení a preto si myslím, že ste schopní viesť šparkassu. Čo sa mňa týka, keď mi čas dovolí, budto písobne, budto ústne, vždy s tou najväčšou ochotnosťou budem vám na pomoci. Ešte vážnejšia otázka je, že jako a u koho máte zložený kapitál obracať a prameň chosňa pre seba ofvoriť. Lebo je pravda, že tých peňazí, ktoré vy složíte, o moc je viacej, ako ich druhým požičiavate. Nečaká-li trakovickú šparkassu to nebezpečenstvo, že kapitál svoj nebude mať kde uložiť? Toto je vážna otázka a preto len v budúcom liste dám na ňu odpoveď. Dotiaľ rozmýšľajte nad tým, čo som vám písal a ostávajte s Bohom!

S katolíckym pozdravom

Horespomenutý kaplán.

Nagy-Tapolcsány.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený Pán Redaktor!

Uctive prosím, ráčte v našom milom «Kreštan»-e uverejniť tieto riadky.

Tieto dni sa mnoho vyprávalo u nás o jednej potajomnej porade, ktorá sa na fare vydržovala. — Nič istého sme sa o nej nemohli dozvedeť, lež sme ani nič dobrého neočakávali, lebo s dobrým sa nikto nemusí skrývať. Včuľ sme sa dočítali z jedných uhorských novín, že to bola porada, ako voľakedy u Kaifáša... — ako by katolícku školu zapredali štátu?

No, toto je už len predsa opovážlivosť! Teda my katolíci máme dať našu školu štátu? Máme dať štátu stávanie hodné 70 tisíc korún, školské role 24 jochov v hodnote 24 tisíc korún a lúky 12 jochov v hodnote 12 tisíc korún a 30 tisíc korún kapitálu? Všetko toto máme dať štátu, lebo sme my takí bohatí, že 136 tisíc korún len tak darovať môžeme, aby sme štátnu školu dostali, kde by katolícke dievky za naše peniaze židovskí, luteránski učitelia a učiteľky vychovávali, ako inde. No, my si takej výchovy nežiadame ani za darmo, nie že by sme za ňu 136 tisíc korún mali pohodiť.

My sme tej mienky, že školské peniaze, ktoré zväčša len 4% donášajú v židovskej banke, treba na stávanie novej školy upotrebiť. K tým 30 tisícom sa dá ešte 30 tisíc sosbierať (keď by niečo chýbalo, mohlo by sa požičať) a takto by nám ostala aj stará škola, ktorá keď by sme ju na kvartiele premenili, donášala by nám aj 3—4 tisíciky. Vtedy by sme mali vždy dost peňazí učiteľov a mníšky platiť, nemuseli by sme od mesta gráciu čakať, aby nám za školu dalo, čo patrí; a čo je

hlavná vec: o pár týždňov by sme sa mohli do stavania chytiť.

Židia si idú stavať školu bez krajciara a my, s toľkým majetkom máme nechať upadnúť katolícku školu? Židom nenie dobrá štátna škola a nám katolíkom má byť dobrou?

S kresfansko-ludáckym pozdravom

Jednotár.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 27. márcia.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: žitiská K 28·20—29·55, stolnobelohradská K 28·05—29·20, peštianska K 28·10—29·25, banátska K 28·15—29·55. — *Raž*: prvotriedna K 20·70—20·85, druhotriedna K 20·55 do 20·65. — *Jačmeň*: prvotriedny K 17·90—18·10, druhotriedny K 17·50—17·80. — *Proso*: K 13·75 do 14·60. — *Ovos*: prvotriedny K 18·20—18·60, druhotriedny K 18·10—18·20. — *Kukurica*: K 15·30—15·65. *Repica*: K 31·50—32·50.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	22·20	21·80	21·40	21·00	20·60	20·00	19·20
		č.	7	7½	8		
		K	17·80	15·80	9·00		

Za 50 kilogramov i s vrecom.

Drobné otruby: K 7·50, hrubé K 7·20.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 21·00—21·50, fazuľa strakavá K 15·00—15·50. — *Hrach*: nelúpaný, čistý K 28·00—35·00, lúpaný K 24·00—46·00. — *Šošovica*: čistá K 30·00—50·00. — *Konopné semä*: K 18·00 do 19·00. — *Mak*: K 45·00—48·00. — *Rasca* (kmin): Kor. 110·00—112·—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 156·00—158·00, vidiecka K 000·00—000·00.

Slanina: mestská 4-kusová K 131·00—132·00, 3-kusová K 136·00—137·00, vidiecka K ———— za 100 kilogr.

Datelinové semä: Červená datelina K 130·00—140·00, lucerna jasnozrná K 140·00—144·00 za 100 kg.

Slivy: (z r. 1908.) bosenské (100 kusové) K 15·50 do 16·00, (z r. 1908.) srbské (100 kusové) K 15·50—16·00 po 50 kilogramoch.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 79·50 do 80·00, kockový K 81·50—, žltý K 79·50—80·00 za 100 kilogr.

Spiritus: Rafinovaný odanový vo veľkom 175·50 do 176·00. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 50·00—50·50.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 5·30—5·40, žlté K 6·30—6·40 za 100 kilov.

Vajcia: prima uhorské K 97—98, od Tisy K 95—96, sedmohradské K 94—95 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Lekvár: srbsky (z r. 1907.) K 24·50—25·50, bosenský (z r. 1907.) K 30·50 po 100 kilogr.

Drúbež (hydina) živá. Husy krmené K 1·70—1·80 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 2·60—3·40, sliepky na polievku K 3·40—4·40 za jeden pár.

Maslo: k čaju K 2·60—2·80, k vareniu K 1·60—1·90, syr 10—12 h., všetko v kilogramoch vo veľkom.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 36·00, fiumánsky White-Star (***) K 30·00 za 100 kilogr.

Odkazy redakcie.

J. K. Sz. Uverejnili sme všetko, čo sme dostali.

B. H. N. Skalické karikatúry nám neprišli.

A. G. N. Keď máte čas, pošlite zas niečo. Čo je u vás s Jednotou?

Členov tretieho radu svätého Františka jubilaria púť do svätej zeme. Svätou Kongregáciou dňa 20. novembra 1906. na päť rokov udelenými privilegiami opatrení, pri schvalujúcom a podporujúcom usporiadení najvyššieho biskupského sboru Uhorska, s dovolením Generála radu sv. Františka, pre členov tretieho radu sv. Františka sriadujeme *jubilárnu púť do sv. zeme* od 20. augusta do 23. septembra 1909. trvajúcu, na ktorej každý katolícky veriaci krajiny súčasťou sa môže. Odchod z Budapešte 20. augusta. — Návrat 22. septembra. Smer cesty: Budapešť—Triest—Alexandria—Caifa—Jaffa—Jerusalem—Bethlehem sv. Ján—Jaffa—Alexandria—Triest—Budapešť. Cena: I. trieda 672 kor. 40 hal. II. trieda 516 korún 50 halierov. III. trieda 299 korún 10 hal. Prihlásiť sa možno: U kommissariatu sv. zeme Budapešť, II. okres, Margit-körút 23. P. Ferdinand Kaiser, kommisár sv. zeme; P. Leonárd Tréfan, redaktor Posla sv. Františka; Karol Zsekó redaktor «Stromu Serafického»; P. Kapistrán Havas budínsky správca tretieho radu sv. Františka, jubilarnej púte riaditeľa.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny,

na pol roka 2 koruny,

na štvrt roka 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

**Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hned**

Beretväs-pastille

ktoré za desať minút zastavia najtuzšie migrén-hlavy bolenie. — **Cena K 1.20.**
Lekármi odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni!

Dorába Tomáš Beretväs, lekárnik Kispest. Pr. 3 ikatulkách zaslátka franko..

Čerstvú hlavu
pevné nervy a svaly, občerstvujúci a liečivý spánok má, kto potrebuje Pelle-rov Elsauid. K objednávaniu u V. Eugena Felser Stubica, Kostolná-úlica 18. číslo (stol. Zahreb.)
Marian.

Najlepší český prameň k objednaníu.



Lacné perie na postel!

1 kg. sivé drápané 2 K, leďšie 2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snah biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-fajnejšie papierie z prs 12 K. — Pri oblednani 5 kg. franko. —

Hotové postele z hustej tkany červeneho, modreho, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá, 116 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm. široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perím 16 K.; polpapierie 20 K.; papierie 24 K.; jednotlivé periny 10 K., 12 K., 14 K., 16 K.; podhlavky 3 K., 3 K 60 h., 4 K. Vývoz s postovon dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené.

Za nezodpovedné návrat peňazi. **S. Benisch v Deschenitz** číslo 826. Böhmerwald. Cenniky franko zdarma.

Lacné české perie.
5 kilo : nové tmavé driapané kor 9'60, lepsie 12 kor.
Biele mákké, jak páper 18 kor. — 24 kor.
Biele ako snah mákké ak paper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamenenie a nazpät prijati je pod touti vnyimkou dovolenéjšti sa postové útraty vynahradia. — **Benedikt Sachsel, Lobes Nr. 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Kto potrebuje SEMENÁ

hospodárske, zahradné alebo lesné, nech žiada na dopisnici obrázkový cenník, prv nežli si inde objedná. Dvorný doprater J. kr. V. knež černo-horského

JINDRICH VANEK, PRAHA

odborný semenársky obchod
Václavské nám. 13
„u zlaté husy“.

Rušeň!
!!! S 18 prvým vyznačeniami !!!
Ludvik Kállai motor dielňa
Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.
Odporuča najvrelj Ludvika Kállai
elektrické benzinlokomobil stroj v mlatbe
s dvojím vystrojením ku čisteniu.
!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!
!! Najjednoduchjší a najdokonalejší mlatebny stroj prítomnosti !!
Bez strojnika lahko k vedeniu bár ktorým gázdom aj medzi domami slamou krytými.
Osobytná trieda pre stroje polného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatiní adt.
Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti najlepšie podavily.
Cennik s obrazmi na žiadost' zdarma a franko.

Rušeň!

PODIVNE LACNÉ PLOTY!
Domáce dōroby!
Viel'mi ľahko k upotrebeniu.
Zriedkavej jakosti.

Mepočtetné listy uznania dokazujú patentovaného
Hungária-pletiva z drōtu
nedostiziteľnú zvláštnosť.
Dōrob z horgaňovaného drōtu. — Zabarvit' netreba.
Cena štvorcovho metra od 30 hal. vysej.
K objednaníu u vylučného dorabatel'a:
Alexander Haidekker
Dielňa pletiva a plotov z drōtu
Budapest, VIII., Ūllői-ut 48/60. sz.
Výhodná, správna a rýchla výsluha. Obrázkový cennik franko zdarma.

Pri objednavkách na naše ohlasy, prosíme odvolávat za vždy na náš časopis.

Singerové
šijáce stroje ku každému cieľu pri garancii. Zarovnak aj viborné mluviace stroje a dasky k dostaniu najlacnejšie u
Josefa Haban
mechanika
v Budapešti Almásy-tér 14.
Obrázkový cennik na žiadost' zdarma.

Oznameniami prijíma administracia
'Krestan'
Budapest,
Szentkirályi-u. 28.

Slaný
vinový lieh sily
je najlepši liek domáci.
Upotrebenie jeho znamená silu a zdravie, bo baccily ničiaci sila jeho prekáža napadnutie zdravia, podporuje srastanie sily nervov, zväčšuje schopnosť zdvorovania a tým spôsobom vplyva na udržanie zdravia, o zvláštnom pôsobení tohoto najlepšieho lieku domáceho pri upotrebení zvonka a zútra svedčia početné prípisly uznania.
K dostaniu vsade vo fľaškách po 30, 40 halieroch, 1 a 2 korunách.
Poštou posielá 10 malých fľašiek za 3 koruny s poštovou dobierkou, alebo pri poprednom dupostani peňazi.
Laboratorium KOSMOS, Győr.

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.
«A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provádzanie parcellovania a ku tomuto cieľu udelovanie požičiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú úžernictvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadost' prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácamí právnyimi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý postará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkam zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požičku pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V. kerület Géza-utca 2. szám) na žiadost' ochotne odosiela. — Výhody polučinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osohu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majitel odpredá. 3. Kupec a odpredavatelja pozbaví sa všetkých starostí parcellovania. 4. Odpredavatel naraz v jednej sumne dostane kúpnú cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštné výhody ústavom povolenej požičky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požičky povolujú sa počnúc už od 300 orún. 3. Požička vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len lacné uhodnovrenie notárske. Ústav požičku vypovedat' nemōže.